

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/24/2025
Identifikačné číslo spisu:	6110215775
Dátum vydania rozhodnutia:	19.08.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6110215775.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S.. A. H., narodeného XX. O. XXXX, I. H.Š., S. XXX/XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou URBÁNI & Partners s.r.o., Banská Bystrica, Skuteckého 17, IČO: 36 646 181, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 16C/91/2010, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. februára 2024 sp. zn. 12Co/68/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom, v poradí tretím, č. k. 16C/91/2010-855 z 25. mája 2022 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu 32 300 eur v lehote 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia (výrok I) a titulom náhrady škody sumu 20 269,61 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 20 269,61 eura od 13. januára 2011 do zaplattenia, a to v lehote 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia (výrok II), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok III). Vyslovil, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v časti o náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov rozhodne samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozsudku (výrok IV). V časti o náhradu škody žalovanej náhradu trov konania nepriznal (výrok V).

1.1. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 1 ods. 1, § 2, § 3, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 9 ods. 1, § 10 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 3, čl. 51 ods. 2, čl. 144, čl. 154c zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Dospel k záveru, že nároky žalobcu boli oprávnené a zakladali zodpovednosť žalovanej za

škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, posudzujúc ich nielen podľa samotného zákona č. 58/1969 Zb., ale prednostne podľa príslušných článkov Dohovoru a Ústavy. Pasívnu legitimáciu žalovanej odvodil od vydania uznesenia o vznesení obvinenia a uznesenia o vzatí do väzby žalobcu, za ktoré zodpovedal štát. I keď nedošlo k formálnemu zrušeniu týchto nezákonných rozhodnutí, súd prvej inštancie vychádzajúc z ústavnoprávneho základu nároku jednotlivca na náhradu škody dospel k záveru, že oslobodzujúci rozsudok súdu v trestnom konaní mal rovnaké dôsledky ako prípadné zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania, vznesení obvinenia, či vzatí do väzby pre nezákonnosť. Súd prvej inštancie mal za preukázané aj splnenie ostatných predpokladov pre priznanie nároku žalobcu na náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., pričom nezistil existenciu tzv. negatívnych podmienok vylučujúcich právo žalobcu na náhradu škody v zmysle citovaného zákona.

1.2. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi náhradu škody voči žalovanej pozostávajúcu z ušlej mzdy poslanca Národnej rady Slovenskej republiky za obdobie väzby (t. j. obdobie od 25. novembra 2003 do 4. marca 2004) vo výške 8 068,77 eura. Uplatnený nárok na náhradu ušlej mzdy za volebné obdobie 2006-2010 v sume 185 522,72 eura zamietol ako nedôvodný. Ďalej priznal žalobcovi náhradu nákladov na vypracovanie znaleckého posudku pre trestné konanie vo výške 5 021,04 eura, ako aj náhradu trov obhajoby vynaložených v trestnom konaní vo výške zodpovedajúcej tarifnej odmene (nie uplatnenej zmluvnej odmene) určenej v zmysle ustanovení vyhlášok Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z., resp. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. K námietkam žalovanej týkajúcej sa dôvodnosti úkonov obhajoby súd prvej inštancie uviedol, že nebolo jeho úlohou preskúmať trestné spisy žalobcu za účelom zistenia, či ten-ktorý úkon právnej služby bol skutočne v rámci obhajoby zo strany právnych zástupcov vykonaný. Súd prvej inštancie nemohol vykonávať dokazovanie v tomto smere nad rámec dôkazných návrhov žalovanej, nakoľko by tým došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní a zásady kontradiktórnosti konania, pričom žalovaná bola poučená o povinnosti označiť a predložiť všetky dôkazy do vyhlásenia rozhodnutia súdu. Žalovaná neuviedla žiadne konkrétne skutočnosti a nepredložila žiadne konkrétne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktorými rozporovala en bloc všetky úkony právnej služby poskytnuté v súvislosti s trestným konaním proti žalobcovi. Súd prvej inštancie preto pristúpil k preskúmaniu vyčíslenia nároku na základe listín predložených žalobcom, pričom dospel k záveru o dôvodnosti nároku žalobcu v sume 2 333,27 eura (po odpočítaní vyčíslenej tarifnej odmeny vo výške 511,54 eura za úkony súvisiace s ústavnou sťažnosťou a sťažnosťou na EŠLP, ktorá už bola žalobcovi priznaná v konaní pred ústavným súdom a pred EŠLP) za úkony obhajoby poskytnuté JUDr. Havlátom a v sume 4 846,53 eura za úkony obhajoby poskytnuté JUDr. Zvarom. Súd prvej inštancie nepriznal nárok za trovy obhajoby v časti týkajúcej sa cestovných náhrad a náhrad za stratu času, pretože neboli preukázané relevantnými dokladmi. Ako nepreukázaný zamietol aj nárok na náhradu škody v časti nákladov na predbežné prejednanie nároku na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky vo výške 6 069,87 eura predstavujúci odmenu právnym zástupcom za dva úkony právnej služby. Úrok z omeškania súd prvej inštancie priznal žalobcovi v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 ods. 1 nariadenia vlády (neuviedol jeho číslo - poznámka dovolacieho súdu) vo výške 9 % ročne od 13. januára 2011, t. j. odo dňa nasledujúceho po márnom uplynutí šesťmesačnej lehoty v zmysle zákona č. 58/1969 Zb.

1.3. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy priznal súd prvej inštancie za väzbu a aj za samotné trestné stíhanie žalobcu vychádzajúc z ustálenej judikatúry, že tento nárok za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. je možné priznať v súlade s Dohovorom, ktorý má v tomto smere prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou. Pri hodnotení závažnosti vzniknutej ujmy s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých k nej došlo, súd konštatoval, že následkom nezákonných rozhodnutí o trestnom stíhaní, vznesení obvinenia, vzatí do väzby, ktorú si žalobca nezavinil (nešlo o útekovú väzbu), došlo k vážnemu poškodeniu žalobcu v súkromnom, pracovnom i verejnom živote. Výkonom väzby žalobcu v trvaní 99 dní a trestným stíhaním v trvaní 6 rokov a 5 mesiacov bolo nepochybne zasiahnuté do jeho ústavných práv. Aj keď výkon väzby bol v súlade s právnymi predpismi upravujúcimi výkon väzby, nemalo to vplyv na nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalobcom uplatnenú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1 000 000 eur však považoval súd prvej inštancie v tejto výške za nepreukázanú a neprimeranú. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy zohľadnil skutočnosť, že žalobca mal v čase začatia trestného stíhania XX rokov,

viedol aktívny politický a podnikateľský život, bol poslancom Národnej rady Slovenskej republiky a taktiež stranickým krajským predsedom Ľ. - E.. Ďalej prihládol na samotný skutok, z ktorého bol žalobca obvinený, a tým bol trestný čin korupcie, výšku trestnej sadzby, väzbu, dĺžku trestného stíhania a skutočnosť, že žalobca sa po ukončení trestného stíhania už nikdy k predošlému úspešnému aktívnemu politickému životu nevrátil. Pokiaľ ide o závažnosť následkov, ktoré mali vzniknúť žalobcovi v súkromnom živote, súd konštatoval, že výkon väzby mal vplyv na jeho rodinný život. Odlúčenie od rodiny v trvaní 99 dní bolo nepochybne faktorom, ktorý zasiahol závažnou mierou do rodinného života nielen žalobcu, ale aj členov jeho rodiny, a to aj po stránke finančného zabezpečenia. Uvedenú skutočnosť nebolo potrebné podľa názoru súdu osobitne dokazovať. Z vykonaného dokazovania (výsluch žalobcu, výsluch svedkov W., E., N., V., S.) mal súd taktiež za preukázané, že došlo k zníženiu dôvery v česť žalobcu medzi osobami tvoriacimi jeho súkromnú a pracovnú sféru. Zásah do spoločenského resp. pracovného uplatnenia spočíval v tom, že žalobca bol v dôsledku trestného stíhania odvolaný z funkcie krajského predsedu politickej strany Ľ. - E., a hoci sa po prepustení z väzby opäť vrátil ako poslanec do Národnej rady, jeho politická strana s ním už do ďalšieho volebného obdobia vzhľadom na jeho stále prebiehajúce trestné stíhanie nerátala a na svoju kandidačnú listinu ho už nenominovala. Rovnako zo svedeckých výpovedí (svedkovia - V., S., E., X.) vyplývalo, že trestné stíhanie malo aj priamy dopad na podnikateľskú sféru, v ktorej sa žalobca pohyboval, klesali objednávky, prichádzal o verných obchodných partnerov, navyšovali sa neuhradené faktúry, pričom dcéra žalobcu vo svedeckej výpovedi okrem iného uviedla, že bolo veľmi ťažké existovať v podnikateľskom prostredí pod menom H.. Súd vzal do úvahy aj medializáciu celej trestnej veci žalobcu ako politicky exponovanej osoby, čo žalobca preukázal aj mnohými mediálnymi výstupmi z printových médií, ktoré nepochybne mali značnú silu mienkotvornosti v spoločnosti.

1.4. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštancie, vychádzajúc z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 754/2016, určil primeranú nemajetkovú ujmu žalobcu sumou 33 eur za každý deň vykonanej väzby (celková väzba bola 99 dní), t. j. spolu 3 267 eur a sumou 620 eur za každý mesiac zostávajúceho trestného stíhania (celková dĺžka trestného stíhania po odpočítaní väzby bola 6 rokov a 2 mesiace), t. j. spolu 45 880 eur. Avšak s poukazom na zachovanie zásady legitimity právnych očakávaní strán konania a zásady právnej istoty, rešpektujúc rozhodovaciu prax súdov v obdobných veciach (napr. rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica vo veci 10C/92/2011, v ktorej boli prejednávané nároky na náhradu škody a nemajetkovej ujmy spoluobvineného F.. S.), aplikoval pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy zákonný limit upravený v súčasnosti účinným ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Vysvetlil, že ak článok 5 Dohovoru „premostňuje“ zákon č. 58/1969 Zb., do režimu ktorého patrí súdená vec a ktorý nemajetkovú ujmu nepozná a zákon č. 514/2003 Z. z. už pozná nárok na náhradu škody aj nemajetkovej ujmy, potom je logické, že výšku nemajetkovej ujmy treba posudzovať podľa tohto zákona, ktorý predstavuje lex specialis pre uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej orgánom štátu, a nie podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. Podľa § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodnení osôb poškodených násilnými trestnými činmi, celková výška odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť 50-násobok minimálnej mzdy. Minimálna mzda v Slovenskej republike v čase aktuálneho rozhodovania súdu bola 646 eur, 50-násobok tejto sumy predstavoval sumu 32 300 eur, ktorú súd považoval nie za maximálny morálny, ale za maximálny zákonný limit novej náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vzhľadom k uvedeným okolnostiam patrila.

1.5. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Keďže žalovaná výslovne uviedla, že si nárok na náhradu trov konania neuplatňuje, súd jej napriek väčšiemu úspechu v spore o náhradu škody náhradu trov konania nepriznal. Vo vzťahu k trovám týkajúcim sa uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy uviedol, že výška náhrady závisela od úvahy súdu, keďže čo do základu uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy bol žalobca úspešný, mal v tejto časti plný procesný úspech v spore. Preto rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v časti o náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu aj žalovanej

rozsudkom z 28. februára 2024 sp. zn. 12Co/68/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I, II, III a IV (výrok I) a zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku V tak, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania v časti žaloby o náhradu škody v rozsahu 82,92 %, ktorú je žalobca povinný zaplatiť žalovanej v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške (výrok II). Vyslovil, že žiadnej zo strán náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva (výrok III).

2.1. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie vo výrokoch I, II, III a IV a osvojil si odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, na ktoré v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP odkázal. K odvolacím námietkam žalovanej uviedol, že súd prvej inštancie rozhodol v súlade s ustálenou judikatúrou ohľadom priznania nároku na nemajetkovú ujmu za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. v zmysle čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru (R 13/2009). S poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa stotožnil aj s právnym záverom súdu prvej inštancie, že ide o objektívnu zodpovednosť štátu za škodu, t. j. rozhodujúcim kritériom posúdenia zákonnosti vznesenia obvinenia a rozhodnutia o väzbe je neskorší výsledok trestného stíhania, kedy zastavenie trestného stíhania či oslobodenie spod obžaloby ukazuje, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o vznesení obvinenia, resp. nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie ale to, či sa toto podozrenie v trestnom konaní aj potvrdilo. Konštatoval, že súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že žalobca preukázal všetky predpoklady objektívnej zodpovednosti žalovanej a správne určil, že nezákonnými rozhodnutiami v danom prípade sú uznesenie o vznesení obvinenia i uznesenie o vzatí do väzby. Zároveň odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie sa zaoberal aj otázkou vylúčenia negatívnych podmienok upravených v § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 58/1969 Zb. a dospel k správne mu záveru, že z vykonaného dokazovania nebolo preukázané zavinenie väzby žalobcom.

2.2. K námietkam žalovanej ohľadom nepreukázania nemajetkovej ujmy odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/125/2019. Mal za to, že žalobca preukázal vznik nemajetkovej ujmy, poskytol dostatok tvrdení vrátane dôkazov na ich preukázanie. Súd prvej inštancie dostatočne odôvodnil posúdenie závažnosti vzniknutej ujmy a priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, správne vzal do úvahy charakter trestného činu korupcie, z ktorého bol žalobca obvinený, vrátane trestnej sadzby, ktorá zaň hrozila, dĺžku väzby a trestného stíhania žalobcu, jeho vek, následky na jeho súkromný, rodinný, spoločenský život a pracovné uplatnenie. Vzhľadom na to, že kritériá a limitáciu výšky nemajetkovej ujmy ustanovené v zákone č. 514/2003 Z. z. nemožno aplikovať na prípady, keď nezákonné rozhodnutia boli vydané predtým, ako nadobudnutia účinnosti tohto zákona, ako tomu bolo v prejednávanej veci, bolo vecou súdu, aby z právneho poriadku vyvodil kritériá, podľa ktorých posúdi výšku náhrady nemajetkovej ujmy (k tomu odvolací súd odkázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016). Súd prvej inštancie disponoval pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy širokou mierou uváženia a nebolo možné ho limitovať postupmi Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré rozhoduje o žiadostiach o odškodnenie podľa zákona č. 215/2006 Z. z. Odvolací súd považoval priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú s poukazom na dokazovaním zistený rozsah nemajetkovej ujmy žalobcu, ako aj vzhľadom na právnu úvahu súdu prvej inštancie. Námietky žalovanej, že súd prvej inštancie bral do úvahy dopad väzby na členov rodiny, podnikanie a medializáciu prípadu, považoval odvolací súd za neopodstatnené. Vplyv trestného stíhania aj na podnikateľskú sféru žalobcu uvádzali svedkovia a žalobca ani súd prvej inštancie nesubsumovali škodu v podobe ušlého zisku do nemajetkovej ujmy, ako to naznačovala žalovaná v odvolaní. Z odôvodnenia rozsudku vyplývalo, že súd prvej inštancie prihliadal na medializáciu prípadu z hľadiska toho, aké následky a dopad malo trestné stíhanie spojené s väzbou na žalobcu a jeho vnútorné prežívanie, a neriešil legitimitu zverejňovania, resp. neprípustnosť šírených informácií a s tým spojený prípadný zásah do ľudskej dôstojnosti žalobcu, preto námietky žalovanej boli v tomto smere nedôvodné.

2.3. K odvolacím námietkam žalovanej týkajúcich sa priznanej náhrady škody za trovy obhajoby odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie posudzoval nárok žalobcu na náhradu trov obhajoby v rámci toho, čo mu umožňovala stranami sporu daná procesná situácia. Súd prvej inštancie na jednej strane mohol posudzovať nárok žalobcu podľa tarifnej odmeny z dôvodu žalovanou namietanej rozdielnosti medzi žalobcom uplatnenou a tarifnou odmenou, zároveň súd prvej inštancie konštatoval, že práve z

dôvodu neexistencie dôkazných návrhov žalovanej vo vzťahu k verifikácii realizácie jednotlivých úkonov právnej služby nebol daný dôvod spochybňovať hodnovernosť vykonania jednotlivých úkonov právnej služby (mimo nepreukázania nároku na cestovné a stratu času). Keďže žalovaná rozporovala en bloc všetky úkony právnej služby poskytnuté v súvislosti s trestným konaním, v danej situácii ju zaťažovalo procesné bremeno popretia skutkových tvrdení, ktoré musí spĺňať určité kvalitatívne nároky, nestačí všeobecné vyhlásenie, pričom žalovaná žiadne dokazovanie v tomto smere nenavrhol.

2.4. K výroku IV rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania v časti o náhradu nemajetkovej ujmy odvolací súd poukázal na to, že výška priznanej nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu, preto nebolo možné žalobcom uplatnený nárok nad súdom priznanú sumu považovať za procesný neúspech žalobcu. Aj z príslušnej časti dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku vyplýva, že súd môže priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu. Za základ sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté a žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. V takýchto prípadoch sa žalobca považuje za plne úspešného, avšak výška náhrady trov sa bude určovať podľa prisúdennej sumy (nie zo žalovanej sumy). Ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 652/2018, na ktorý poukazovala žalovaná, uviedol, že nepovažoval za nespôsobilú, resp. ústavne neudržateľnú ani argumentáciu sťažovateľov a je vecou zjednocovacieho mechanizmu všeobecného súdnictva, aby v aplikačnej rovine zákona (Civilného sporového poriadku) kreoval judikátorne riešenie nastolenej problematiky. Odvolací súd konštatoval, že v danej veci nebolo možné s poukazom na právnu úpravu nemajetkovej ujmy vzniknutej v súvislosti s trestným stíhaním v čase podania žaloby, ako aj s prihliadnutím na vývoj judikatúry k tejto problematike uzavrieť, že zo strany žalobcu išlo o zjavne neprimeraný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Za správne považoval odvolací súd aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania samostatnými výrokmi. Ak totiž súd prejednáva v spoločnom konaní viacero právnych vecí, považuje sa pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania každá z týchto vecí za samostatnú. V takomto prípade treba samostatne posúdiť mieru úspechu a neúspechu strán a zväziť, či rozhodnutie o výške plnenia nezáviselo od úvahy súdu, a to samostatne vo vzťahu ku každej z týchto vecí.

2.5. Odvolací súd zmenil výrok V rozsudku súdu prvej inštancie (§ 388 CSP), pretože žalovaná si náhradu trov konania výslovne uplatnila vyjadreniami z 3. apríla 2018 a 24. októbra 2019. Vzhľadom k tomu odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP, keď pomer úspechu žalovanej vo vzťahu k uplatnenej náhrade škody bol 91,46 %, neúspech žalobcu 8,54 %, čistý úspech žalovanej tak bol 82,92 %. Žalobcovu námietku vo vzťahu k tomuto výroku naopak vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú, keď rozhodnutie súdu prvej inštancie vo vzťahu k náhrade škody nebolo závislé od úvahy súdu. Nesprávne uplatnenie trov obhajoby, ani neunesenie dôkazného bremena v rozsahu nepriznaných trov obhajoby (cestovné náhrady, strata času), nebolo možné pričítať na ťarchu žalovanej.

2.6. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna strana nemá právo na náhradu trov konania, pretože v odvolacom konaní mala každá strana čiastočný úspech, aj neúspech.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v časti potvrdenia výrokov I, II a IV rozsudku súdu prvej inštancie a v zmeňujúcom výroku II podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

3.1. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka uplatnila vo vzťahu k priznanému nároku na náhradu škody v rozsahu nákladov na obhajobu žalobcu v trestnom konaní. Tvrdila, že postupom súdov, ktoré preniesli na žalovanú dôkaznú povinnosť preukázania neuskutočnenia úkonu právnej služby v rámci obhajoby žalobcu v trestnom konaní, došlo k porušeniu princípov CSP. Závery súdu prvej inštancie označila za rozporné, keďže na jednej strane súd uviedol, že nebolo jeho úlohou preskúmať trestné spisy za účelom zistenia, či ten-ktorý úkon obhajoby bol realizovaný, keďže ide o povinnosť

žalobcu a na druhej strane preniesol bremeno tvrdenia a dokazovania na žalovanú. Bola toho názoru, že žalobca nepreukázal uskutočnenie úkonov právnych služieb, preto neunesol dôkazné bremeno, ktoré ho zaťažovalo, povinnosťou žalovanej nebolo dokazovať negatívne skutočnosti. Ak žalobca určitú skutočnosť tvrdí a žalovaný ju rozporuje, je na žalobcovi, aby rozpor odstránil predložením relevantných dôkazov alebo návrhom na vykonanie dokazovania. Žalovaná v konaní namietala nepreukázanie uskutočnenia úkonov právnej služby, za ktoré si žalobca uplatňoval náhradu. Odvolací súd síce konštatoval, že v tomto prípade bolo možné negatívne skutočnosti preukázať, resp. navrhnúť relevantné dôkazy, avšak už neuviedol, akým spôsobom to mala žalovaná urobiť. Predovšetkým dovolateľka ako žalovaná nemala povinnosť preukazovať skutočnosti, na ktorých preukázanie bol povinný žalobca a navrhnutie pripojenia trestného spisu žalovanou by predstavovalo neurčitý dôkazný návrh, ktorý by súd ani nemohol akceptovať s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Obdo/91/2019. Pri absencii konkrétnych úkonov právnej služby by nebolo možné označiť konkrétnu listinu v danom trestnom spise (negatívna skutočnosť) a zároveň v prípade existujúcich úkonov právnej služby by žalovaná ich označením vlastne preukazovala skutočnosti, na ktorých preukázanie je povinný žalobca a teda i preukazovala dôvodnosť žalobcom uplatneného nároku.

3.2. V rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie otázky primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy bez zohľadnenia iných hmotnoprávnych predpisov upravujúcich odškodnenie v zmysle rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a judikatúry ESLP. Súčasne namietala, že súdy rozhodli o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy bez diferencovania medzi právnymi titulmi (väzbou a trestným stíhaním) a tiež že súdy nesprávne určili rozhodné obdobie pre stanovenie maximálnej možnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, vychádzajúc z 50-násobku minimálnej mzdy za rok 2022, kedy o nároku rozhodoval súd prvej inštancie, namiesto roku, kedy došlo k ukončeniu zásahu do práv žalobcu.

3.3. Odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu videla v neaplikovaní, resp. nesprávnej aplikácii maximálneho možného limitu náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu týkajúcu sa stanovenia primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy za zásahy orgánov verejnej moci označila rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 5Cdo/127/2019. Zotrvala na názore, že náhrada nemajetkovej ujmy, aj keď priznaná v režime zákona č. 58/1969 Zb., nemôže byť vyššia ako náhrada poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu (zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, v súčasnosti nahradeného zákonom č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Ujma spôsobená stratou života predstavuje najzávažnejší dôsledok, za ktorý citované zákony priznávajú maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy (50-násobok minimálnej mzdy) a takáto ujma nemôže byť odškodňovaná sumou neporovnateľne nižšou ako v prípade ujmy na cti alebo povesti fyzickej osoby. Aj podľa rozhodovania ESLP by priznaná finančná náhrada nemala byť neprimeraná iným finančným kompenzáciám, napríklad výške náhrady za utrpenie a bolesť, ktoré boli spôsobené napr. telesnými zraneniami (Karhuvaara a Italehti v. Fínsko). Poukázala tiež na rozhodnutia, v ktorých ESLP priznal za závažnejšie zásahy orgánu štátu do práv jednotlivca, akým je obmedzenie osobnej slobody bez existencie zákonného rozhodnutia o takomto obmedzení, oveľa nižšie sumy v porovnaní s napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu. Súdy síce predpisy o odškodňovaní obetí násilných trestných činov zobrali do úvahy, avšak ich nesprávne aplikovali. V prípade žalobcu maximálny možný limit náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 50-násobku minimálnej mzdy pre rok 2010 v sume 307,70 eura predstavoval sumu 15 385 eur, ktorú by bolo možné priznať v prípade najextrémnejšieho zlyhania štátu s tými najzávažnejšími dôsledkami pre žalobcu (čo nebol uvedený prípad). Dovolateľka zdôraznila faktory, ktoré v tomto prípade spochybňovali primeranosť priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, a to že žalobca bol trestne stíhaný za prečin, nie zločin a už vôbec nie obzvlášť závažný zločin, žalobcovi hrozil trest odňatia slobody vo výmere 1 až 5 rokov, nie 10, 15 a viac rokov, žalobca bol na právach významnejšie obmedzený len v dôsledku výkonu väzby, ktorá trvala 99 dní, nie rok, dva, trestné stíhanie žalobcu trvalo 6 rokov a 5 mesiacov, čo nemožno vyhodnotiť ako neprimerane dlhé obdobie, pričom samotné vedenie trestného stíhania (naproti výkonu väzby) nespôsobuje závažnejší zásah do práv jednotlivca. Poukázala tiež na obdobné konanie o náhradu škody a

nemajetkovej ujmy vedené spoluobvineným žalobcu - F.. S., ktorému bola ako primeraná náhrada nemajetkovej ujmy určená suma 10 430 eur. Výtýkala odvolaciu súdu, že sa mechanicky stotožnil so závermi súdu prvej inštancie ohľadom úvah a kritérií o primeranosti výšky nemajetkovej ujmy a s odvolacou argumentáciou žalovanej odkazujúcou na judikatúru najvyššieho súdu týkajúcu sa stanovenia primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy sa vôbec nezaoberal.

3.4. Napokon žalovaná považovala priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za diskriminujúcu z dôvodu, že súd nebol schopný rozhodnúť o nároku žalobcu po dobu 12 rokov a určil limit náhrady nemajetkovej ujmy podľa výšky minimálnej mzdy v čase jeho rozhodovania. Ak by totiž už pri prvom rozsudku rozhodol súd o výške náhrady nemajetkovej ujmy aplikujúc hoc nesprávnu úvahu o určení limitu náhrady nemajetkovej ujmy podľa času jeho rozhodovania, táto by mohla byť nanajvýš v sume 19 000 eur. Teda len z dôvodu neskorého rozhodovania súdmi je teraz žalovaná zaviazaná na náhradu nemajetkovej ujmy v takmer dvojnásobnej výške.

3.5. Vo vzťahu k výrokom súdov o náhrade trov konania dovolateľka ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP namietala, že oba súdy nižšej inštancie rozhodovali o náhrade trov konania v separátnych výrokoch, čo je v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Takýmto postupom založili bipolaritu rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania a arbitrárnym spôsobom rozdelili nárok na náhradu trov konania na dve samostatné časti, a to na 1) nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k náhrade škody a 2) nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k nemajetkovej ujme. Takýto postup pri rozhodovaní o trovách konania nemá oporu v právnej úprave a je prejavom svojvôle súdu, ktorý mal za následok zvýhodnenie žalobcu poskytnutím mu časti nároku na náhradu trov konania, na ktorú však s ohľadom na celkový výsledok konania a zásadu úspechu jednoznačne nemal mať nárok. Podľa názoru dovolateľky úspech žalobcu v spore bolo potrebné posudzovať vo vzťahu k celkovému jednému procesnému nároku, pretože oba nároky mali jeden skutkový a právny základ. Uvedený názor bol vyjadrený aj v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/339/2021. Navyše súdy pri rozhodovaní o trovách konania z náhrady nemajetkovej ujmy nerešpektovali zásadu úspechu, pretože z hľadiska porovnania výšky žalobou uplatneného nároku a súdom priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy úspech žalobcu predstavoval len 4,27 %. Dovolaťka v tejto súvislosti poukázala na rozhodnutia ústavného súdu IV. ÚS 652/2018 a IV. ÚS 597/2023, ako aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/19/2022, ktorých závery umožňujú aplikovať zásadu zodpovednosti za výsledok aj v prípadoch zjavne neprimeraných nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy. Spochybnila pritom záver odvolacieho súdu, že zo strany žalobcu, ktorý si uplatnil žalobou 1 000 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, nešlo

o zjavne neprimeraný nárok.

4. Žalobca k dovolaniu žalovanej uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne správne, pričom k žiadnemu odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nedošlo. Otázka primeranosti nemajetkovej ujmy je otázkou skutkovou a nie právnou, je viazaná na vykonané dokazovanie, preto jej výšku nemožno paušalizovať. Právna úprava sa nezmenila a nemá zákonné limity. Z tohto dôvodu považoval argument, že výška plnenia je v rozpore s judikatúrou za nedôvodný. Dovolanie považoval za procesne neprípustné a žiadal, aby ho dovolací súd odmietol podľa § 477 písm. f) CSP, prípadne ako nedôvodné zamietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

7. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

9. V prvom rade bolo potrebné preskúmať prípustnosť dovolania, ktorú dovolateľka odvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. K porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces malo podľa jej názoru dôjsť v časti nároku na náhradu škody z titulu trov obhajoby žalobcu vynaložených v trestnom konaní, a to porušením zásad dokazovania súdmi, ktoré nesprávne preniesli dôkazné bremeno preukázania uskutočnenia resp. neuskutočnenia úkonov obhajoby v trestnom konaní na žalovanú, hoci išlo o povinnosť žalobcu preukázať dôvodnosť svojho nároku.

12. Vo vzťahu k posúdeniu, či rozloženie dôkazného bremena v spore bolo správne, je potrebné uviesť, že každá strana sporu nesie dôkazné bremeno týkajúce sa tých skutkových predpokladov, ktoré sú pre ňu priaznivé z pohľadu právnej normy, ktorej účinkov sa domáha. Dôkazné bremeno nepredstavuje statický prvok, ale nasleduje konkrétny priebeh sporu, v ktorom procesné strany procesne útočia alebo sa procesne bránia. Možno konštatovať, že dôkazné bremeno spočíva na oboch sporových stranách, hoci nie v rovnakom rozsahu.

13. Ešte pred dôkazným bremenom strany znášajú bremeno tvrdenia, resp. kvalifikovaného popretia skutkových tvrdení druhej strany. Na popretie skutkových tvrdení sa kladú určité kvalitatívne nároky. Pre kvalitu popretia skutkových tvrdení platia rovnaké požiadavky ako pre predkladanie skutkových tvrdení (§ 150 ods. 1 CSP). Rovnako ako skutkové tvrdenia, aj popretie skutkových tvrdení musí byť substancované. Za podmienok uvedených v § 151 ods. 2 CSP musí popierajúca strana uviesť vlastné tvrdenia. Ak strana neunesie bremeno popretia skutkových tvrdení protistrany, nastupuje ako procesný následok uplatnenie domnienky, že skutkové tvrdenia protistrany sú nesporné. Popretie skutkových tvrdení protistrany musí byť výslovné. Nepostačuje všeobecné vyhlásenie, napr., že žaloba je úplne nedôvodná, z ktorého by bolo možné vyvodiť iba konkludentný nesúhlas strany so skutkovým stavom tvrdeným protistranou. Výslovné popretie skutkových tvrdení protistrany môže mať podobu: a) vyhlásenia, že konkrétne skutkové tvrdenie protistrany nie sú pravdivé a súčasného predloženia iného skutkového tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, b) iba predloženia iného skutkového tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, c) iba vyhlásenia, že konkrétne skutkové tvrdenie protistrany nie je pravdivé. Predloženie iného skutkového tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach je potrebné považovať za výslovné popretie skutkového tvrdenia protistrany, ak je z jeho obsahu dostatočne jasné, že skutkové tvrdenie protistrany pri ňom neobstoí. (Števček, M., Ficová, S.,

Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 574).

14. Dovolateľka správne uvádzala, že bremeno preukázania dôvodnosti tvrdeného nároku zaťažovalo žalobcu, a to aj vo vzťahu k uskutočneniu úkonov právnej služby obhajoby v trestnom konaní, čo napokon konštatoval už súd prvej inštancie (s. 20 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Dovolateľka však opomína tú skutočnosť, že žalobca si svoju procesnú povinnosť splnil, keďže už v žalobe z 23. júla 2010 predložil súdu listinné dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia v podobe vyúčtovaní trov obhajoby, faktúr a dokladov o ich uhradení (č. l. 13 až 35 súdneho spisu), ktoré následne doplnil špecifikáciou jednotlivých úkonov a pripojením ďalších listinných dokladov (č. l. 542 až 668 súdneho spisu). Uvedené dôkazné prostriedky postačovali na preukázanie tvrdení žalobcu o úkonoch právnej služby vykonaných v rámci obhajoby v trestnom konaní. Ak žalobca tvrdil, že išlo o určité konkrétne úkony obhajoby a predložil o nich pri podaní žaloby a aj v priebehu sporu listinné doklady podľa požiadaviek samotnej žalovanej, vznesených v priebehu predbežného prerokovania nároku (č. l. 151 súdneho spisu), ktoré však nezahŕňali výzvu na predloženie listín z trestného spisu, súdy správne dospeli k záveru o tom, že žalobca svoje dôkazné bremeno uniesol. Dovolací súd sa stotožnil aj so záverom odvolacieho súdu, ktorý vyhodnotil popretie tvrdení žalobcu dovolateľkou ako nedostatočné (bod 48 rozsudku odvolacieho súdu). Ako bolo vyššie uvedené, aj na popretie skutkových tvrdení sa kladú určité kvalitatívne nároky, pričom všeobecné vyhlásenia o nedôvodnosti nároku nie sú postačujúce, navyš v situácii, keď bolo úplne zrejmé a nesporné, že úkony obhajoby v trestnom konaní boli uskutočnené.

15. Dovolací súd dodáva, že spornosť realizácie úkonov obhajoby nebola súdom prvej inštancie vyslovená ani v predbežnom názore na pojednávaní dňa 7. novembra 2018, t. j. do tohto momentu ani jedna strana túto otázku neoznačila za spornú (spor sa viedol len o tom, či má žalobca nárok na náhradu zmluvnej odmeny dohodnutej s advokátmi, alebo len tarifnej odmeny podľa vyhlášky), nebol teda ani dôvod na pripojenie trestného spisu. Treba však poznamenať, že návrh na vyžiadanie trestných spisov súdom bol obsiahnutý už v žalobe, aj keď smeroval k preukázaniu iných skutkových okolností, a to nezákonných rozhodnutí o trestnom stíhaní a o väzbe. Dĺžka súdneho konania, ktorá bola ovplyvnená predovšetkým množstvom judikátorne nevyriešených otázok týkajúcich sa konaní podľa zákona č. 58/1969 Zb., rozhodných aj pre prejednávany prípad, mala za následok, že došlo ku skartácii trestných spisov, čo však nemôže ísť na ťarchu žalobcu, keďže on o pripojenie trestných spisov žiadal už v žalobe, pričom predložil vyúčtovanie trov obhajoby s rozpisom podľa jednotlivých úkonov. Skutočnosť, že žalovaná vzniesla námietku neúčelnosti resp. nevykonania úkonov právnej služby (aj to bez označenia konkrétnych úkonov, ktorých sa takáto námietka týka) až v čase, keď už boli trestné spisy skartované, a teda žalobca už nemal možnosť predložiť alebo navrhnúť dôkazy na preukázanie vykonania a účelnosti týchto úkonov, sa zákonite musela prejaviť na strane žalovanej, a to v podobe straty sporu v tejto časti.

16. Dovolací súd tak uzatvára, že existenciu namietanej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalovanej v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

17. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vyčítala odvolaciemu súdu, že sa odklonil od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (prezentovanej rozhodnutiami sp. zn. 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 5Cdo/127/2019 a ďalšími) v otázke určenia primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Za nesprávne právne posúdenie označila určenie výšky nemajetkovej ujmy bez ohľadu na právne predpisy upravujúce odškodnenie, najmä limitáciu v zmysle ustanovení zákona č. 215/2006 Z. z., resp. zákona č. 274/2017 Z. z., ako aj rozhodovaciu prax odvolacieho súdu a judikatúru ESLP.

18. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

19. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

20. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

21. Vo vzťahu k tomuto dôvodu dovolací súd považuje za potrebné poukázať na to, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť v dovolaní nastolená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Právna otázka, ktorej vyriešenie nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu, teda ktorej vyriešenie nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

22. Pokiaľ žalovaná v dovolaní ako právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 CSP nastolila otázku primeranosti (adekvátnosti) výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, išlo de facto o posúdenie konkrétnej výšky priznanej náhrady za konkrétnych súdmi zistených skutkových okolností. Ide teda síce o otázku aplikácie práva, ale o takú otázku, ktorá je viazaná na konkrétny, veľmi individuálny skutkový stav veci. Určenie primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy závislé od výsledku posúdenia individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Závery súdov pri posudzovaní tejto otázky sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností danej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré viedli súdy k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia, pričom dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

23. Súdy rozhodujúce o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch sú však v každom prípade povinné vyrovnávať sa s relevantnými argumentmi strán sporu o neprimeranosti výšky náhrady a prihliadať aj na rozsah náhrady v iných obdobných veciach (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017 a v nich odkazované rozhodnutia ústavného súdu a ESLP). Túto zásadu nesporne treba považovať za súčasť konštantnej judikatúry. Na druhej strane však zohľadnenie judikatúry ESLP, ústavného súdu či odvolacieho súdu nemožno chápať ako mechanické prepočítavanie výšky náhrad na deň väzby alebo trestného stíhania, keďže tomu bránia osobitné okolnosti prípadu, ktoré sú vždy rozhodujúce.

24. Rozhodnutie odvolacieho súdu v preskúmvanej veci z hľadiska svojich záverov je v súlade s relevantnými rozhodnutiami vyšších súdov v obdobných veciach. Odvolací súd vysvetlil, že právna úprava zákona č. 58/1969 Zb. výslovne nestanovovala kritériá na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch na rozdiel od súčasného znenia zákona č. 514/2003 Z. z. (bod 41 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016, v ktorom bol vyjadrený názor, že kritériá a limitáciu výšky nemajetkovej ujmy, ustanovené v zákone č. 514/2003 Z. z., nie je možné aplikovať na prípady, keď nezákonné rozhodnutie bolo vydané pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (bod 42 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd reagoval na námietky žalovanej ohľadom neprimeranosti výšky nemajetkovej ujmy priznanej súdom prvej inštancie, keď uviedol, že zodpovedala závažnosti vzniknutej ujmy podmienenej charakterom trestného činu, trestnej sadzby odňatia slobody, dĺžkou väzby a trestného stíhania, vekom žalobcu a následkami na

jeho súkromnom, spoločenskom a pracovnom uplatnení a v podrobnostiach odkázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie (bod 40 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd reagoval aj na argumentáciu dovolateľky, že v spore mala byť aplikovaná limitácia maximálnej možnej výšky nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 215/2006 Z. z., a to podľa minimálnej mzdy určenej v čase, keď došlo k namietanému zásahu resp. k jeho ukončeniu. S odkazom na citovaný nález ústavného súdu odvolací súd vysvetlil, že pri absencii kritérií pre určenie nemajetkovej ujmy, určil súd prvej inštancie jej výšku na základe voľnej úvahy, pričom ho nebolo možné limitovať postupmi žalovanej pri rozhodovaní podľa zákona č. 215/2006 Z. z. (bod 43 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy obsahuje len komparáciu s výškou nemajetkovej ujmy priznanej spoluobvinenému F. S. S. za obdobie väzby v konaní Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 10C/92/2011 (bod 89 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Priznaná nemajetková ujma z hľadiska svojej výšky a kritérií jej určenia na podklade nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016, na ktorý súdy nižšieho stupňa poukázali a z ktorého pri výpočte výšky nemajetkovej ujmy vychádzali, fakticky zodpovedá štandardnému rozsahu priznávanej náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných veciach. Je teda možné prijať záver, že odvolací súd vychádzal pri formovaní svojho záveru o výške primeranej nemajetkovej ujmy z ustálenej rozhodovacej praxe súdov v tejto otázke.

25. Ako už bolo uvedené vyššie, súdna prax nie je schopná vytvoriť ustálenú judikaturu zohľadňujúcu konkrétne individuálne okolnosti každého sporu. Je však schopná stanoviť všeobecne aplikovateľné kritériá, ktoré umožňujú preskúmateľnosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy. V tomto zmysle sa odvolací súd od ustálenej judikatury neodchýlil, naopak, na ňu prihliadal, keď ako rozhodujúce kritériá pre záver o primeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne vzal do úvahy osobu žalobcu v čase začatia trestného stíhania (poslanec Národnej rady SR, krajský predseda politickej strany, podnikateľ), okolnosti trestného stíhania, vrátane toho, že skutok, ktorý mu bol kladený za vinu, mal súvisieť s obstarávaním vecí všeobecného záujmu, závažnosť následkov v osobnom, pracovnom i politickom živote, ako aj dĺžku trestného stíhania a väzby, pričom už samotný výkon nezákonnej väzby bol nepochybne prerušením akýchkoľvek dovtedajších kontaktov (bod 81 až 88 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, bod 40 až 44 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Ústavný súd v náleze z 24. januára 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016, na ktorý odvolací súd poukazoval vo svojom rozhodnutí, vo vzťahu k individuálnym okolnostiam konkrétnej veci konštatoval, že tam priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považuje za ústavne konformnú.

26. Pokiaľ žalovaná v dovolaní mienila namietat aj to, že súdy nižšej inštancie zreteľne nerozlišovali medzi nemajetkovou ujmovou priznávanou za obdobie väzby a za ostatné obdobie nezákonného trestného stíhania, s týmto argumentom nemožno súhlasiť. Väzba je vždy súčasťou trestného stíhania. Inak povedané, nie je možné vziať do väzby niekoho, proti komu sa nevedie trestné stíhanie (komu nebolo vznesené obvinenie). Samozrejme, v prípade väzby je nemajetková ujma obvineného väčšia než v prípade stíhania na slobode z dôvodu, že je obmedzená jeho sloboda pohybu, kontakt s rodinou a blízkymi, čo nesporne má negatívny vplyv na psychiku danej osoby. Nemožno však umelo oddeľovať psychickú ujmu z dôvodu väzby od psychickej ujmy z dôvodu trestného stíhania. To, že súdy (vrátane najvyššieho súdu, ústavného súdu a ESLP) považujú za primerané iné sumy náhrady nemajetkovej ujmy pri vedení trestného stíhania a iné pri vzatí do väzby a uplatňujú pri ich určovaní odlišné kritériá, vyplýva práve z vyššie uvedeného všeobecne akceptovaného faktu, že v prípade vzatia do väzby je nemajetková ujma vyššia ako pri stíhaní na slobode. Nemožno to však hodnotiť ako striktné (hmotnoprávne či procesné) oddeľovanie nemajetkovej ujmy spôsobenej väzbou od nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním.

27. Navyiac v prejednávanej veci súdy zreteľne rozlišovali, nemajetkovú ujmu za väzbu a za trestné stíhanie, čo je zrejme už len z toho, že v odôvodnení určili nemajetkovú ujmu sumou 33 eur za každý deň väzby a sumou 620 eur za každý mesiac zostávajúceho trestného stíhania a tiež z ďalšieho obsahu odôvodnení ich rozsudkov (body 80, 82, 84, 86 a 89 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Z obsahu odôvodnení rozhodnutí tiež vyplýva, že súdy zohľadnili špecifické skutkové okolnosti viažuce sa k nemajetkovej ujme za väzbu a tie, ktoré sa viazali k obdobiu ďalšieho trvania trestného stíhania.

Zároveň treba dodať, že v prípade niektorých dôsledkov v osobnostnej, pracovnej či spoločenskej sfére žalobcu ani úplné rozlíšenie právnych titulov, ku ktorým sa viažu, nebolo prakticky možné.

28. Odvolací súd sa vysporiadal aj s argumentáciou žalovanej o potrebe vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy (zákon č. 215/2006 Z. z., dnes zákon č. 274/2017 Z. z.), resp. limitáciu podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. (body 42 a 43 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), pričom sa neodchýlil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. V zmysle rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/140/2019, 7Cdo/262/2015, podporených už spomínaným nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 754/2016, nie je prípustné vyžadovať aplikáciu limitácie skrytým aplikovaním hraníc stanovených inými právnymi predpismi. Odkaz v rozhodnutiach najvyššieho súdu na to, že je potrebné vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/15/2012, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 5Cdo/127/2019, 1Cdo/88/2023) nemožno chápať tak, že by sa mali tieto predpisy priamo uplatňovať aj v oblasti zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym postupom pred 1. januárom 2013, ako to v dovolaní naznačovala žalovaná, keď argumentovala limitmi vo výške 50-násobku minimálnej mzdy pre rok 2010.

29. K tomu dovolací súd považuje za potrebné doplniť, že priame uplatnenie ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré limituje výšku náhrady odkazom na osobitný predpis o náhradách poskytovaných obetiam trestných činov (zákon č. 215/2006 Z. z., dnes zákon č. 274/2017 Z. z.) aj na škodu, za ktorú zodpovedá štát podľa zákona č. 58/1969 Zb., prípadne podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom pred 1. januárom 2013, by znamenalo popretie princípu úplného odškodnenia a je z dôvodu zákazu pravej retroaktivity právnych predpisov vylúčené (sp. zn. 7Cdo/262/2015, 6Cdo/142/2023). Okrem toho by takýto postup bol v rozpore s elementárnou spravodlivosťou, pretože v prípadoch tzv. odškodňovania obetí trestných činov podľa zákonov č. 215/2006 Z. z. a č. 274/2017 Z. z. štát nie je priamym škodcom či páchatelom trestného činu. Primárnym účelom zákonov č. 215/2006 Z. z. a č. 274/2017 Z. z. je uľahčenie pozície obete pri vymáhaní náhrady nemajetkovej ujmy: Aby sa obeť nemusela vystavovať sekundárnej viktimizácii v priamom spore s páchatelom trestného činu o náhradu ujmy, preberá túto úlohu štát, a to do výšky zákonom stanovených limitov. Nejde však o úplnú a výlučnú satisfakciu. V zásade si obeť trestného činu môže nároky týkajúce sa ochrany osobnostných práv, vrátane náhrady nemajetkovej ujmy, uplatňovať priamo voči páchatelovi trestného činu, a to aj nad limity uvedených zákonov. Aj v prípade obetí násilných trestných činov síce možno hovoriť o sekundárnej zodpovednosti štátu za to, že dostatočne nezaistil bezpečnosť svojich obyvateľov, táto zodpovednosť je však neporovnateľná s priamou zodpovednosťou samotného páchatela násilného trestného činu. Naopak, v prípade ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom štátu je to samotný štát, ktorý je primárne zodpovedný za vznik škody.

30. Ani rozhodovaciu činnosť EŠLP, v zmysle ktorej „musí byť zohľadnená výška náhrady priznávaná za telesné zranenia alebo priznávaná obetiam násilných trestných činov“ (napr. rozhodnutie Karhuvaara a Iltalehti proti Fínsku, ako ho cituje žalovaná v dovolaní) nemožno chápať ako odkaz na vnútroštátne predpisy o tzv. odškodňovaní obetí násilných trestných činov, pokiaľ je toto odškodňovanie obmedzené zákonnými limitmi. Nepochybne ide o odkaz na vysokú závažnosť násilných trestných činov, ktorých obetiam je preto potrebné priznať voči páchatelom (nie však nevyhnutne voči štátu) vyššie nároky než osobám, ktoré utrpeli menšiu ujmu, pričom však nie vždy musí platiť, že fyzická ujma je väčšia než psychická. V prípade zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. alebo č. 514/2003 Z. z. bol samotný štát „páchatelom“, teda tým, kto priamo zodpovedá za nezákonnosť rozhodnutia alebo nesprávny úradný postup, preto štát musí niesť plnú zodpovednosť za svoje nezákonné konanie, vrátane finančnej náhrady nemajetkovej ujmy. „Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie fyzickej osoby nesvedčí sudcom bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť“ (4Cdo/125/2019). V právnom štáte právny poriadok nechráni štátnu moc pred občanmi. Právny poriadok v právnom štáte určuje postup orgánov verejnej správy tak, aby neboli porušované práva občanov (I. ÚS 273/2021).

31. K výčitke dovolateľky, že vinou súdov spočívajúcou v dĺžke konania je zaviazaná uhradiť žalobcovi

dvojnásobne vyššiu sumu, dovolací súd len poznamenáva, že vyššie uvedená nemožnosť priamo aplikovať limitáciu náhrady v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. znamená, že bez ohľadu na to, kedy by súdy rozhodli, bola by žalovaná zaviazaná na náhradu nemajetkovej ujmy, považovanú odvolacím súdom vzhľadom na okolnosti veci za primeranú. Okrem toho, sama žalovaná má svoj podiel viny, keďže odmietla poskytnúť žalobcovi náhradu v čase predbežného prerokovania nároku žalobcu a neposkytla ju ani v čase, kedy už boli ustálené podstatné otázky dôvodnosti nároku žalobcu, a to ani vo výške, ktorá by podľa nej bola v súlade s limitom, na ktorý poukazovala.

32. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa v otázke kritérií primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ani v otázke zohľadnenia iných hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodňovanie, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neodklonil. Rovnako odvolací súd nevybočil z medzí judikatúry ESLP označenej žalovanou v dovolaní. Napadnutým rozhodnutím teda nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto dovolací súd dovolanie ako procesne neprípustné odmietol v súlade s § 447 písm. c) CSP.

33. Vo vzťahu k výrokom o náhrade trov konania žalovaná v dovolaní namietala zmätočnosť napadnutého rozsudku podľa § 420 písm. f) CSP. To, že oba súdy nižšej inštancie rozhodovali o trovách konania v separátnych výrokoch, je podľa dovolateľky v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. V súvislosti s tým namietala aj nesprávnu aplikáciu zásady úspechu pri rozhodovaní o trovách konania, ktorá mala za následok zvýhodnenie žalobcu poskytnutím mu časti nároku na náhradu trov konania, na ktorú však s ohľadom na celkový výsledok konania a zásadu úspechu nemal mať nárok. Podľa názoru dovolateľky úspech žalobcu v spore bolo potrebné posudzovať vo vzťahu k celkovému jednému procesnému nároku, pretože oba nároky mali jeden skutkový a právny základ.

34. Predmetom toho-ktorého súdneho konania nemusí byť len jeden nárok. Procesné predpisy poznajú aj inštitút tzv. objektívnej kumulácie, keď žalobca vymedzí ako predmet konania viac nárokov a tieto sú prejednané v spoločnom súdnom konaní, prípadne spojenie vecí súdom (§ 166 ods. 1 CSP). Z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania sa každá zo spojených vecí/nárokov považuje za vec/nárok samostatný. V každom z nich je potrebné posúdiť mieru úspechu a neúspechu sporových strán a vo vzťahu ku každému nároku stanoviť, či je daná povinnosť nahradiť trovy konania a ktorá sporová strana má na ich náhradu právo (uznesenie najvyššieho súdu z 30. septembra 2025 sp. zn. 5Cdo/158/2024). V prípade, ak ide o rovnaký typ nárokov (napr. na peňažné plnenie) a nároky na náhradu trov vychádzajú z rovnakých princípov (pomer úspechu a neúspechu), je možné - a z hľadiska procesnej ekonómie aj vhodné - rozhodnúť o nároku na náhradu trov len jedným výrokom, v ktorom budú všetky žalobcom uplatnené nároky posudzované kumulatívne (súčtom žalobcom uplatnených súm vo vzťahu k súdom priznaným sumám). Ak sa však pri rôznych nárokoch rozhoduje o nároku na náhradu trov konania podľa iných princípov (ako v tomto prípade, keď sa vo vzťahu k náhrade škody vychádza z pomeru úspechu a neúspechu strán, avšak vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy sa už samotné konštatovanie vzniku ujmy pričítateľnej žalovanému bez ohľadu na výšku priznanej náhrady považuje za úspech žalobcu, keďže výška náhrady je závislá od úvahy súdu), nie je ani matematicky, a ani logicky možné takéto nároky zrátať a rozhodnúť o nároku na náhradu trov jedným výrokom.

35. Odvolací súd sa k rovnakej odvolacej námietke žalovanej vyjadril a uviedol, že v prípade, ak súd prejednáva v spoločnom konaní viacero právnych vecí, považuje sa každá z nich za samostatnú a v takom prípade je potrebné posúdiť samostatne mieru úspechu a neúspechu a zvážiť, či rozhodnutie o výške plnenia nezáviselo od úvahy súdu, a to samostatne vo vzťahu k u každej z týchto vecí (bod 57 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Dovolací súd považuje uvedené vysvetlenie za dostatočné a správne, pričom dopĺňa nasledovné: Na rozdiel od jednotného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (spôsobenej spoločne trestným stíhaním a väzbou), nárok na náhradu materiálnej škody je odlišným nárokom. Žalobca teda v tomto spore uplatňoval dva samostatné nároky, ktoré v zásade mohol uplatniť aj dvoma samostatnými žalobami. Za týchto okolností nemožno postup súdu, ktorý osobitne rozhodol o trovách vo vzťahu k nároku na náhradu majetkovej škody a osobitne vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, za protirečiaci ustanoveniam § 262 ods. 1 v spojení s § 255 CSP alebo inak procesne neprípustný (R 28/1970, R 10/1976, 3MCdo/25/2012).

36. To, že ústavný súd v rozhodnutí z 21. novembra 2023 sp. zn. IV. ÚS 597/2023 nepovažoval aplikáciu zásady zodpovednosti za výsledok v spore za porušenie práva sťažovateľa neznamená, že je to jediné možné a ústavne konformné riešenie. Na druhej strane ústavný súd v uznesení zo 16. apríla 2025 sp. zn. II. ÚS 208/2025 konštatoval, že nenašiel ústavný excés v takom riešení trov, aké odvolací súd využil aj v tu posudzovanej veci, teda v pričítaní plného úspechu poškodenému, pretože ten je nutné skúmať čo do právneho základu (nie čo do výšky priznaného nároku). Z rozhodnutia ústavného súdu z 19. novembra 2019 sp. zn. I. ÚS 453/2019 vyplýva, že základné ustanovenie o nároku na náhradu trov konania vyjadrené v § 255 CSP nevyklučuje rôzny pomer úspechu v jednotlivých fázach konania, preto súd môže rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania aj tromi samostatnými výrokmi. V uznesení z 24. mája 2022 sp. zn. II. ÚS 233/2022 ústavný súd konštatoval, že žalobca má plný úspech v spore o ochranu proti zásahu do osobnostných práv, ak súd zistí takýto zásah. Za tejto situácie mu patrí plný nárok na náhradu trov konania podľa zásady úspechu, pričom je irelevantné, v akej výške bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy. Je možné odkázať aj na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 225/2020 z 27. augusta 2020, podľa ktorého žalobcu, ktorému bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno považovať za procesne neúspešného a ad absurdum ho zaťažiť zodpovednosťou za predvídanie presného výsledku konania. Rozhodujúce je, že do práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je druhotná. Rovnako rozhodol ústavný súd aj vo veciach sp. zn. II. ÚS 399/2019, II. ÚS 397/2020, I. ÚS 24/2021, III. ÚS 475/2018.

37. Pokiaľ dovolateľka argumentovala uznesením najvyššieho súdu z 31. januára 2022 sp. zn. 7Cdo/339/2021, je potrebné uviesť, že v odkazovanom uznesení najvyšší súd ako dôvod zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu uviedol to, že z odôvodnenia rozhodnutia nevyplyvali právne závery odvolacieho súdu, na základe ktorých rozhodol o nároku na náhradu trov konania dvoma samostatnými výrokmi, teda nepreskúmateľnosť, keď súd v odôvodnení rozhodnutia neuviedol dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých založil svoje rozhodnutie o náhrade trov konania (bod 21 odôvodnenia citovaného uznesenia najvyššieho súdu). Ak najvyšší súd následne (bez bližšieho zdôvodnenia) konštatoval, že ustanovenie § 255 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP ukladá súdu povinnosť rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania jedným výrokom, je potrebné to považovať za obiter dictum, nie za podstatný dôvod zrušujúceho rozhodnutia. Napokon, okrem toho, že v odkazovanom uznesení boli výroky rozhodnutia odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania zrušené z dôvodu ich nepreskúmateľnosti, bolo potrebné ich zrušiť aj ako súvisiace výroky, keďže najvyšší súd (hoci len čiastočne) zrušoval aj rozhodnutie vo veci samej. Je teda zrejmé, že citované uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/339/2021 nemožno aplikovať na tu preskúmané rozhodnutie, v ktorom odvolací súd rozhodnutie o trovách konania, vrátane potreby samostatne rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania vo vzťahu k škode a samostatne k nemajetkovej ujme, jasne a dostatočne zdôvodnil.

38. V tejto súvislosti je potrebné opätovne zdôrazniť, že v prípade sporu o náhradu škody ide o klasické peňažné plnenie, pri ktorom súd určí úspech strán v spore porovnaním výšky žalobou uplatneného a súdnym rozhodnutím priznaného peňažného plnenia. V prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je ale situácia odlišná. Ak totiž súd skonštatuje zásah do osobnostných práv, má žalobca plný úspech v spore, teda mu patrí plný nárok na náhradu trov konania. Z tohto hľadiska je irelevantné, či a prípadne v akej výške bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 56/2017, III. ÚS 475/2018, II. ÚS 399/2019, II. ÚS 397/2020, I. ÚS 24/2021, II. ÚS 233/2022, II. ÚS 208/2025). Nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnosti nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať. Stanoviť mieru úspechu v takejto veci v závislosti od vzťahu meritórneho rozhodnutia o výške náhrady ujmy k žalobnému petitu by nespĺňalo požiadavku spravodlivosti. V prípadoch, v ktorých výška plnenia závisela od úvahy súdu, nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Za základné sa v týchto prípadoch považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté. Výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok*. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 926).

39. Aj keď teda Civilný sporový poriadok nemá také ustanovenie, ako mal Občiansky súdny poriadok (§ 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku), ktoré umožňovalo súdu výslovne priznať plnú náhradu trov konania v spore aj pri čiastočnom úspechu, ak rozhodnutie súdu o výške plnenia záviselo od jeho úvahy, dovolací súd zastáva názor, že v tomto prípade je nutné pristúpiť k aplikácii čl. 4 ods. 2 základných princípov CSP a považovať žalobcu za úspešného už v prípade, ak bolo konštatované spôsobenie nemajetkovej ujmy, teda dôvodnosť základu nároku, bez ohľadu na výšku náhrady, a to aj s poukazom na vyššie zmienené rozhodnutia ústavného súdu, ktoré uvedený právny názor zdieľajú. Ak potom posúdenie úspechu strany v spore vo vzťahu k viacerým žalobou uplatneným nárokom je podmienené odlišnými pravidlami viazucimi sa k tomu-ktorému druhu nároku tak, ako je tomu i v prejednávanej veci, súd by mal rozhodnúť o trovách konania vo vzťahu ku každému takémuto nároku samostatne.

40. Ak súd rozhodne o nároku na náhradu trov konania viacerými výrokmi, neznamená to, že nerozhodol o trovách konania ako celku. Zo znenia ustanovení § 262 ods. 1 CSP ani § 255 nevyplýva, že by súd mal o trovách konania rozhodnúť jediným výrokom, ale len to, že tak súd urobí v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, čo v prejednávanej veci súd prvej inštancie i odvolací súd urobili.

41. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že nebola dôvodná ani argumentácia dovolateľky o nesprávnej aplikácii zásady úspechu strany sporu pri rozhodovaní súdov o trovách konania v časti náhrady nemajetkovej ujmy. Dovolací súd opäť zdôrazňuje, že žalobca bol úspešný čo do priznania zodpovednosti žalovanej za nemajetkovú ujmu bez ohľadu na výšku požadovanej a priznanej peňažnej náhrady. O určitej zodpovednosti žalobcu za výsledok konania v zmysle určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy by bolo možné uvažovať v prípade, ak by žalovaná v rámci predbežného prerokovania nároku alebo v priebehu súdneho konania uznala svoju zodpovednosť za nemajetkovú ujmu a v primeranej časti nárok žalobcu uspokojila. K tomu ale nedošlo, preto zostala plná procesná zodpovednosť za výsledok konania na strane žalovanej, čomu zodpovedalo aj rozhodnutie súd prvej inštancie a odvolacieho súdu o náhrade trov konania v časti týkajúcej sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

42. Pokiaľ dovolateľka namietala, že súdy mali zohľadniť neprimeranosť žalobcom uplatneného nároku v sume 1 000 000 eur, dovolací súd súhlasí s konštatovaním odvolacieho súdu, že s ohľadom na právnu úpravu nemajetkovej ujmy vzniknutej v súvislosti s trestným stíhaním v čase podania žaloby, ako aj s prihliadnutím na vývoj judikatúry k tejto problematike, zo strany žalobcu bola budúca úvaha súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy veľmi ťažko predvídateľná, a preto nešlo o zjavne neprimeraný nárok (bod 56 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Z tohto dôvodu sú na túto vec neaplikovateľné rozhodnutia sp. zn. IV. ÚS 652/2018, IV. ÚS 597/2023 a 5Cdo/19/2022, na ktoré odkazovala dovolateľka. Rovnako treba dodať, že v čase podania žaloby bol platný a účinný Občiansky súdny poriadok, ktorý výslovne upravoval možnosť súdu priznať plnú náhradu trov konania v spore účastníkovi aj pri čiastočnom úspechu, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). To je tiež potrebné zohľadniť vzhľadom na zásadu zachovania legitímnych očakávaní strán sporu (§ 470 ods. 2 prvá veta CSP).

43. Vzhľadom na uvedené dovolací súd nezistil vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP ani vo výrokoch rozsudku odvolacieho súdu týkajúcich sa nároku na náhradu trov konania, preto aj v tejto časti dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

44. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP. V súlade so zásadou úspechu strany (§ 255 ods. 1 CSP) priznal žalobcovi, ktorý bol v dovolacom konaní plne úspešný, nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti neúspešnej žalovanej (dovolateľke) v celom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

45. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.